

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 21 października 2015 roku - znak (...) - Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł., po rozpatrzeniu wniosku z dnia 10 sierpnia 2015 roku, odmówił M. K. prawa do emerytury. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że wnioskodawca nie udowodnił na dzień 1 stycznia 1999 roku wymaganego 15 - letniego okresu pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Na podstawie dowodów dołączonych do wniosku - uzyskanych w wyniku przeprowadzonego postępowania zakład przyjął za udowodnione na dzień 1 stycznia 1999 roku okresy nieskładkowe w wymiarze 3 lat, 3 miesięcy i 3 dni oraz składkowe w wymiarze 20 lat, 10 miesięcy i 18 dni - łącznie 24 lata, 1 miesiąc i 21 dni stażu pracy.

/decyzja - k. 29 plik IV akt ZUS/

Odwołanie od ww. decyzji w dniu 20 listopada 2015 roku złożył M. K., wnosząc o zmianę zaskarżonej decyzji i przyznanie prawa do emerytury. Podniósł, że ZUS powinien uwzględnić do zatrudnienia w warunkach szczególnych pracę w Magazynie (...), (...) i Części Samochodowych w (...) Zakładach (...) 1905 roku (...) w P. (później (...) S.A. w P.) na stanowiskach: robotnika magazynu (od dnia 10 kwietnia 1976 roku do dnia 14 czerwca 1986 roku), magazyniera (od dnia 15 czerwca 1986 roku do dnia 31 lipca 1990 roku) oraz robotnika magazynu (od dnia 1 sierpnia 1990 roku do dnia 23 października 1993 roku). Wskazał, że na podstawie dokumentacji zatrudnienia wykazał na dzień 1 stycznia 1999 roku 15-letni okres pracy w warunkach szczególnych.

/odwołanie - k. 2 - 4/

W odpowiedzi na odwołanie, z dnia 30 listopada 2015 roku, Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. wniósł o jego oddalenie. Podniósł, że wnioskodawca nie udokumentował ani wymaganego na dzień 1 stycznia 1999 roku okresu 15 lat pracy w warunkach szczególnych, ani 25-letniego ogólnego stażu pracy. Organ rentowy nie uwzględnił bowiem do stażu pracy okresów zatrudnienia w Zakładzie (...): od dnia 1 listopada 1970 roku do dnia 31 grudnia 1972 roku (nauka zawodu) oraz od dnia 1 listopada 1979 roku do dnia 31 grudnia 1992 roku, ponieważ w tym okresie za wnioskodawcę nie były odprowadzane składki na ubezpieczenia emerytalno - rentowe.

/odpowiedź na odwołanie - k. 8 - 8 verte; pismo procesowe - k. 22/

W toku postępowania wnioskodawca sprecyzował, że wnosi o uwzględnienie do stażu pracy okresu nauki zawodu od 1 września 1970 roku do 31 sierpnia 1973 roku oraz, że nie kwestionuje pozostałych ustaleń co do ogólnego stażu pracy. Pełnomocnik organu rentowego wniósł o oddalenie odwołania.

/stanowisko wnioskodawcy i pełnomocnika ZUS - e-protokół z dnia 19 września 2016 roku – 00:01:00, 00:03:51 - 00:06:42 - płyta - k. 38/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca M. K. urodził się w dniu (...). /okoliczność bezsporna/

Wniosek o emeryturę M. K. złożył w dniu 10 sierpnia 2015 roku.

/okoliczność bezsporna, a nadto: wniosek – k. 1 akt ZUS/

Wnioskodawca nie jest członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego.

/okoliczność bezsporna, a nadto: wniosek – k. 2 akt ZUS/

ZUS uwzględnił wnioskodawcy na dzień 1 stycznia 1999 roku okresy nieskładkowe w wymiarze 3 lat, 3 miesięcy i 3 dni oraz składkowe w wymiarze 20 lat, 10 miesięcy i 18 dni - łącznie 24 lata, 1 miesiąc i 21 dni stażu pracy, obejmujących zatrudnienie w:

- od 1.01.1973 r. do 31.08.1973 r. -w Zakładzie (...);

- od 18.10.1973 r. do 23.10.1993 r. - w (...), tym okresy niezdolności do pracy: od 13.12.1991 r. do 31.12.1991 r., od 2.03.1992 r. do 27.03.1992 r., od 25.05.1992 r. do 17.06.1992 r., od 13.12.1991 r. do 31.12.1991 r., od 2.03.1992 r. do 27.03.1992 r., od 25.05.1992 r. do 17.06.1992 r., od 18.08.1992r. do 6.11.1992 r., od 27.01.1993 r. do 23.10.1993 r., od 24.10.1993r. do 21.05.1994 r.;

- od 22.05.1994 r. do 31.07.1996 r. - prowadzenie działalności gospodarczej, w tym okresy niezdolności do pracy: od 13.01.1995 r. do 16.02.1995 r., od 7.04.1995 r. - do 18.05.1995 r., od 14.11.1995 r. do 20.12.1995 r., od 14.02.1996 r. do 31.07.1996 r., od 1.08.1996 r. do 11.08.1996 r.;

- od 2.01.1997 r. do 31.03.1997 r. - w MAGNUS ZPCh, w tym okresy niezdolności do pracy: 24.02.1997 r. do 31.03.1997 r., od 1.04.1997 r. do 22.08.1997 r.

/ decyzja - k. 29 akt ZUS; zestawienie - k. 32/

M. K. w okresie od dnia 1 września 1970 roku do dnia 31 sierpnia 1973 roku odbywał naukę rzemiosła szewstwa u swojego dziadka S. S. na podstawie umowy o naukę, zarejestrowanej w Izbie Rzemieśniczej w Ł..

/zaświadczenie - k. 4 plik II akt ZUS/

Wnioskodawca podlegał obowiązkowi ubezpieczenia z tytułu zatrudnienia w zakładzie szewskim w okresie od 1 listopada 1970 roku do dnia 31 grudnia 1972 roku w ograniczonym zakresie, tj. na wypadek choroby lub wypadku przy pracy.

/zaświadczenie - k. 6 plik II akt ZUS /

W okresie od 1 września 1970 roku do dnia 31 sierpnia 1973 roku przez 3 dni w tygodniu wnioskodawca uczęszczał do (...) Szkoły Zawodowej w Zespole Szkół w P., a przez 3 dni pracował, ucząc się zawodu w zakładzie szewskim dziadka S. S., za co otrzymywał wynagrodzenie.

/zeznania wnioskodawcy - e-protokół z dnia 10 kwietnia 2017 roku - 00:18:41 - 00:36:18 - w zw. z: 00:01:03 - 00:09:00 - płyta - k. 83 oraz e-protokół z dnia 11 maja 2016 roku - 00:01:17 - 00:09:20 - płyta - k. 29 oraz e-protokół z dnia 19 września 2016 roku - 00:03:51 - 00:06:42 - płyta - k. 38/

M. K. odbywał praktyczną naukę zawodu - szewstwo w Zakładzie (...) w P. na podstawie umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego zarejestrowanej w Cechu (...) w P. pod nr 585 - od dnia 1 września 1970 roku do dnia 31 sierpnia 1973 roku w pełnym wymiarze czasu pracy.

/zaświadczenie - k. 44; legitymacja ubezpieczeniowa - k. 46 - 49/

Cech (...) w P. nie posiada archiwalnych egzemplarzy umów o naukę rzemiosła, a jedynie księgi wieczyste z rejestrem umów.

/pismo - k. 43/

Organ rentowy uwzględnił do stażu pracy wnioskodawcy okres zatrudnienia w Zakładzie (...) jedynie od dnia 1 stycznia 1973 roku do dnia 31 sierpnia 1973 roku.

/okoliczność bezsporna/

Wnioskodawca w okresie od 18 października 1973 roku do 23 października 1993 roku był zatrudniony w Zakładach (...) w P. na stanowiskach: robotnika magazynu (od dnia 18 kwietnia 1973 roku do dnia 14 czerwca 1986 roku), magazyniera (od dnia 15 czerwca 1986 roku do dnia 31 lipca 1990 roku) oraz robotnika magazynu (od dnia 1 sierpnia 1990 roku do 23 dnia października 1993 roku). Wnioskodawca był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy.

/okoliczności bezsporne; a nadto świadectwo pracy - k. 8 akt ZUS; akta osobowe - k. 66/

Zakład (...) w P. nie wystawił wnioskodawcy za ten okres świadectwa pracy w warunkach szczególnych.

/okoliczność bezsporna/

Wnioskodawca w ww. zakładzie pracy pracował w magazynie paliw i olejów.

W magazynie było zatrudnionych zawsze dwóch pracowników: magazynier i robotnik magazynu. Wnioskodawca zajmował się m. in. wydawaniem i przyjmowaniem paliw oraz olejów. Pracował od godziny 7.00 do godziny 15.00.

/zeznania wnioskodawcy - e-protokół z dnia 10 kwietnia 2017 roku - 00:18:41 - 00:36:18 - płyta - k. 83- w zw. z e-protokół z dnia 16 stycznia 2017 roku - 00:09:00 - 00:12:30 - płyta - k. 62; zeznania świadka P. S. - e-protokół z dnia 10 kwietnia 2017 roku - 00:03:44 - 00:14:45 - płyta - k. 83/

Smary i oleje były używane do maszyn i samochodów, które stanowiły własność zakładu. Zakłady (...) były właścicielem 95 pojazdów służących do m.in. przewozu tkanin, materiałów budowlanych i innych materiałów. Magazyn zaopatrzenia, materiałów budowlanych, złomu i paliw był połączony w jeden magazyn. W magazynie znajdowały się też części samochodowe, które około 1976 roku zostały przeniesione do innego pomieszczenia.

/zeznania świadka P. S. - e-protokół z dnia 10 kwietnia 2017 roku - 00:03:44 - 00:14:45 - płyta - k. 83/

Smary i oleje były przechowywane w beczkach 100 - litrowych. Wnioskodawca wydawał je kierowcom, do maszyn na tkalni i przędzalni. Pracownicy przywozili swoje pojemniki, do których wnioskodawca przelewał smary i oleje.

/zeznania wnioskodawcy - e-protokół z dnia 10 kwietnia 2017 roku - 00:18:41 - 00:36:18 - w zw. z e-protokół z dnia 16 stycznia 2017 roku - 00:12:30 - 00:19:50 - płyta - k. 62; zeznania świadka P. S. - e-protokół z dnia 10 kwietnia 2017 roku - 00:03:44 - 00:14:45 - płyta - k. 83/

Wnioskodawca wydawał też z magazynu materiały budowlane takie jak: kruszywa, wapno, cement, zaprawy szamotowe, kredę malarską, papę, smołę, lepiki, cegły. Wnioskodawca nadzorował także pracę w magazynie złomu. W magazynie pracowało jeszcze 6 pracowników, którzy zajmowali się cięciem i przygotowaniem złomu do sprzedaży. Wnioskodawca odpowiadał za zakwalifikowanie złomu do odpowiedniej klasy. Wnioskodawca rozdzielał prace innym pracownikom, zamawiał wagony do wysyłki złomu.

/zeznania wnioskodawcy - e-protokół z dnia 10 kwietnia 2017 roku - 00:18:41 - 00:36:18 - płyta - k. 83/

Wnioskodawca przez pewien czas nadzorował też magazyn przędzy. Ponoślił odpowiedzialność materialną za magazyny: paliw, złomu i budowlany.

/zeznania wnioskodawcy - e-protokół z dnia 10 kwietnia 2017 roku - 00:18:41 - 00:36:18 - płyta - k. 83/

Wnioskodawca w okresie od dnia 10 listopada 1986 roku do dnia 19 grudnia 1986 roku odbył kurs z zakresu BHP.

/zaświadczenie - k. 78; zeznania wnioskodawcy - e-protokół z dnia 10 kwietnia 2017 roku - 00:18:41 - 00:36:18 - płyta - k. 83/

Po tym kursie wnioskodawca zajmował się również szkoleniem nowych pracowników magazynu w zakresie BHP.

zeznania wnioskodawcy - e-protokół z dnia 10 kwietnia 2017 roku - 00:18:41 - 00:36:18 - płyta - k. 83/

W okresie zatrudnienia wnioskodawcy na stanowisku robotnika magazynu, zakład pracy ograniczył zakupy tak dużej ilości paliwa. Wnioskodawca pracował wtedy m. in. jako operator wózków widłowych.

/zeznania wnioskodawcy - e-protokół z dnia 10 kwietnia 2017 roku - 00:18:41 - 00:36:18
- w zw. z e-protokół z dnia 16 stycznia 2017 roku - 00:12:30 - 00:19:50 - płyta - k. 62/

Jako robotnik magazynu wnioskodawca pracował również we wszystkich wcześniej wymienionych magazynach.

/zeznania wnioskodawcy - e-protokół z dnia 10 kwietnia 2017 roku - 00:18:41 - 00:36:18 - płyta - k. 83/

Wnioskodawca ukończył w styczniu 1982 roku 4 - letnie Liceum Ekonomiczne Zaoczne w Ł. w Zespole Szkół (...), uzyskując tytuł ekonomisty o specjalności ekonomika i organizacja przedsiębiorstw.

/świadectwo - k. 57 - 58/

Wnioskodawca był uczestnikiem kursu zawodowego w zakresie (...) garażowych stacji paliw” w okresie od dnia 12 maja 1987 roku do dnia 16 czerwca 1987 roku organizowanego przez Wojewódzki (...) w Ł..

/zaświadczenie - k. 56/

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych dowodów w postaci dokumentów znajdujących się w aktach niniejszej sprawy oraz w aktach ZUS oraz na podstawie zeznań wnioskodawcy i świadka P. S., również zatrudnionego w Zakładach (...) w P..

Zgromadzona dokumentacja, której wiarygodność nie była kwestionowana przez żadną ze stron, pozwoliła na ustalenie, że wnioskodawca na podstawie umowy o pracę odbywał praktyczną naukę zawodu - szewstwa w Zakładzie (...) w P. w celu przygotowania zawodowego od dnia 1 września 1970 roku do dnia 31 sierpnia 1973 roku. Organ rentowy zaliczył wnioskodawcy do ogólnego stażu pracy jedynie okres od dnia 1 stycznia 1973 roku do dnia 31 sierpnia 1973 roku, a zatem spór miał w tym przypadku charakter czysto prawny i sprowadzał się do ustalenia, czy pozostały okres podlega zaliczeniu do stażu pracy, wobec również niewątpliwego ustalenia, że za wnioskodawcę nie były wówczas odprowadzane składki na ubezpieczenia emerytalno - rentowe.

W rozpoznawanej sprawie wnioskodawca nie dysponował ponadto świadectwem pracy w warunkach szczególnych. Sam w swoich zeznaniach przyznał ponadto, że jego praca w magazynie nie ograniczała się jedynie do wydawania paliw, olejów i smarów. Do obowiązków wnioskodawcy w tym czasie należało również: wydawanie materiałów budowlanych, złomu, odpowiednia klasyfikacja złomu i nadzorowanie w tym zakresie pracowników magazynu złomu. Nadzorował również magazyn przędzy, a w późniejszym okresie zajmował się prowadzeniem szkoleń BHP i innymi czynnościami - m. in. był operatorem wózków widłowych.

Jak zatem wynika z zeznań wnioskodawcy i świadka P. S., wnioskodawca rzeczywiście zajmował się magazynowaniem, przeładunkiem i dystrybucją ropy naftowej i jej produktów, ale w żadnym okresie zatrudnienia nie wykonywał tych obowiązków w pełnym wymiarze czasu pracy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie i jako takie podlega oddaleniu.

Zgodnie z art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2016 roku, poz. 887 ze zm.), ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy tj. w dniu 1 stycznia 1999 roku (vide art. 196 ustawy) osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz,
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 (wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn).

Jak dalej stanowi ust. 2 powołanego przepisu, emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Zgodnie z § 3 i 4 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 roku, nr 8, poz. 43 ze zm.) za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, zwany dalej „wymaganym okresem zatrudniania” uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia. Pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn;
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Powołany wykaz wskazuje wszystkie te prace w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego.

W świetle § 2 ust. 1 wskazanego rozporządzenia oraz zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, przy czym powyższe okoliczności pracownik jest obowiązany udowodnić (por. wyrok Sądu Najwyższego z 15 grudnia 1997 r. II UKN 417/97 – (...) i US (...) i wyrok Sądu Najwyższego z 15 listopada 2000 r. II UKN 39/00 Prok. i Prawo (...)).

Stosownie do § 2 ust. 2 rozporządzenia okresy takiej pracy stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według określonego wzoru, lub świadectwie pracy.

W rozpoznawanej sprawie wnioskodawca spełnił ustawowe przesłanki co do wieku. Nie jest również członkiem otwartego funduszu emerytalnego. ZUS uznał jednak, że wnioskodawca nie ma wymaganego na dzień 1 stycznia 1999 roku okresu składkowego i nieskładkowego wynoszącego 25 lat, ani 15 - letniego stażu pracy w warunkach szczególnych.

W pierwszej kolejności rozważyć należało, czy wnioskodawca spełnił wymagania co do ogólnego stażu pracy. W ocenie ZUS okres zatrudnienia w Zakładzie (...) od dnia 1 września 1970 roku do dnia 31 grudnia 1972 roku nie podlega uwzględnieniu, ponieważ w tym czasie nie były opłacane za niego składki na ubezpieczenia emerytalno - rentowe, a jedynie w ograniczonym zakresie składki na wypadek choroby lub wypadku przy pracy.

Nie ulega wątpliwości, że wnioskodawca od dnia 1 września 1970 roku do dnia 31 sierpnia 1973 roku w pełnym wymiarze czasu pracy odbywał praktyczną naukę zawodu - szewstwo w Zakładzie (...) (swojego dziadka) w P. na podstawie umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego. ZUS uwzględnił do wymiaru stażu pracy to zatrudnienie dopiero od dnia 1 stycznia 1973 roku, biorąc pod uwagę jedynie okoliczność uiszczenia należnych składek.

Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 19 maja 2016 roku (sygn. akt II UK 269/15) status osoby, która zawarła umowę o praktyczną naukę zawodu nie odpowiada sytuacji ucznia, który kontynuując naukę, odbywa jedynie praktyki w zakładzie pracy. Mamy tu bowiem do czynienia z zatrudnieniem młodocianego na podstawie ustawy z dnia 2 lipca 1958 roku o nauce zawodu (Dz.U. 1958 nr 45 poz. 226), którego celem było przede wszystkim wykonywanie określonej pracy, a dodatkowo osoba taka mogła się kształcić. Pamiętać należy przy tym, że zgodnie z utrwalonym w orzecznictwie poglądem dla uznania okresu zatrudnienia wykonywanego przed wejściem w życie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych za okres składkowy w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 2 i art. 6 ust. 2 tej ustawy, nie jest wymagane wykazanie przez osobę ubiegającą się o emeryturę lub rentę opłacania przez pracodawcę składek na pracownicze ubezpieczenie społeczne (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 6 kwietnia 2007 roku, sygn. II UK 185/06, publ. OSNP 2008/9-10/143). Zatem uwzględnieniu do stażu pracy powinien podlegać pełen okres nauki zawodu wnioskodawcy - od dnia 1 września 1970 roku do dnia 31 sierpnia 1973 roku, istotnym jest bowiem faktyczne realizowanie stosunku pracy i nie ma podstaw do przerzucania odpowiedzialności na ubezpieczonego za nieopłacanie należnych składek przez zakład pracy.

Przywołać w tym miejscu należy jeszcze treść regulującego wówczas tę kwestię Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 20 września 1974 r. w sprawie przygotowania zawodowego młodocianych i ich wynagradzania (Dz.U. 1974 nr 37 poz. 219). Zgodnie z § 1 pkt 1 Rozporządzenia przygotowanie zawodowe młodocianych pracowników zwanych w dalszym ciągu "młodocianymi", może odbywać się w zakładach pracy jako nauka zawodu, bądź przyuczenie do wykonywania określonej pracy. Zakład pracy był obowiązany zawrzeć z młodocianym umowę o pracę w celu przygotowania zawodowego, która powinna określać:

1. rodzaj przygotowania zawodowego (nauka zawodu lub przyuczenie do wykonywania określonej pracy),
2. czas trwania przygotowania zawodowego,
3. sposób kształcenia teoretycznego młodocianego,
4. wysokość wynagrodzenia.

Podobna regulacja zawarta została w obowiązującej w ustawie z dnia 2 lipca 1958 roku o nauce zawodu, przyuczaniu do określonej pracy i warunkach zatrudniania młodocianych w zakładach pracy oraz o wstępnym stażu pracy (Dz. U. z 1958r. Nr 45, poz. 226), obowiązującej przed wejściem w życie Kodeksu pracy.

Zgodnie z art. 3 tej ustawy młodociani mogli być zatrudniani przez zakłady pracy tylko w celu: nauki zawodu, przyuczenia do określonej pracy, odbycia wstępnego stażu pracy. Jak stanowił art. 4 ust. 1 nauka zawodu trwała od 2 do 4 lat. Zakład pracy przyjmując młodocianego na naukę zawodu, w celu przyuczenia do określonej pracy oraz odbycia wstępnego stażu pracy był obowiązany zawrzeć z nim na piśmie umowę określającą zawód albo rodzaj pracy, w jakim młodociany będzie szkoleny, czas trwania nauki zawodu, przyuczenia do określonej pracy lub wstępnego stażu pracy oraz zasadnicze obowiązki i uprawnienia młodocianego (art. 9 ust. 1).

Co istotne, zgodnie z art. 10, okresy nauki zawodu, przyuczenia do określonej pracy oraz wstępnego stażu pracy są okresami zatrudnienia.

Według art. 12 ust. 1 młodociani zatrudnieni przez zakłady pracy obowiązani byli do kształcenia się do czasu ukończenia 18 lat życia. Jeżeli młodociany nie zakończył nauki zawodu przewidzianej w art. 4 ust. 1 do ukończenia 18 lat życia, obowiązek kształcenia się jego mógł być przedłużony nie więcej niż o 1 rok, o ile kształcenie dotyczyło obranego zawodu. Młodociani przyjęci do pracy, do przyuczenia do określonej pracy lub do odbycia wstępnego stażu pracy po przyuczeniu do określonej pracy byli obowiązani, jeżeli ukończyli 8 klas szkoły podstawowej - do kształcenia się zawodowego lub ogólnokształcącego (ust. 2). Według art. 13 ustawy czas pracy młodocianych w wieku od lat 15 do 16 wynosił 6 godzin na dobę i 36 godzin tygodniowo, a młodocianych w wieku powyżej lat 16 obowiązywał normalny czas pracy stosowany w zakładzie pracy. Do czasu pracy młodocianych (ust. 1 i 2) wlicza się czas kształcenia określonego w art. 12 ust. 2 i 3 bez względu na to, czy nauka odbywa się w godzinach pracy czy poza godzinami pracy, jednakże w wymiarze nie większym niż 18 godzin tygodniowo.

Z powyższych przepisów wynika, że przyjmowano do pracy młodocianych między innymi w celu nauki zawodu. Dodatkowym obowiązkiem młodocianego pracownika było doksztalcanie się, a czas nauki w szkole był wliczany do czasu pracy.

Rozważania te prowadzą do wniosku, że wymiar okresów składkowych i nieskładkowych wnioskodawcy, wbrew ustaleniom organu rentowego, na dzień 1 stycznia 1999 roku przekroczył 25 lat.

Zasadne okazało się jednak stanowisko ZUS w przedmiocie stażu pracy wnioskodawcy w warunkach szczególnych.

Regulacja § 2 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 roku, nr 8, poz. 43 ze zm.), statuująca ograniczenia dowodowe i obowiązująca w postępowaniu przed organem rentowym, nie ma zastosowania w postępowaniu odwoławczym przed Sądem. W konsekwencji okoliczność i okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach Sąd uprawniony jest ustalać także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia zakładu pracy, w tym zeznaniami świadków (por. uchwała Sądu Najwyższego z 27 maja 1985 r. sygn. III UZP 5/85 – LEX 14635, uchwała Sądu Najwyższego z 10 marca 1984 r. III UZP 6/84 – LEX 14625).

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na okoliczność pracy wykonywanej przez wnioskodawcę w szczególnych warunkach dopuścił dowód z zeznań świadka oraz z zeznań wnioskodawcy. Przeprowadzone postępowanie dowodowe nie pozwoliło na uwzględnienie roszczeń wnioskodawcy.

Organ rentowy nie kwestionował, że wnioskodawca w okresie od 18 października 1973 roku do 23 października 1993 roku był zatrudniony w Zakładach (...) w P. na stanowiskach: robotnika magazynu (od dnia 18 kwietnia 1973 roku do dnia 14 czerwca 1986 roku), magazyniera (od dnia 15 czerwca 1986 roku do dnia 31 lipca 1990 roku) oraz robotnika magazynu (od dnia 1 sierpnia 1990 roku do dnia 23 października 1993 roku) w pełnym wymiarze czasu pracy. Podnosił jednak, że zatrudnienie to nie było pracą w warunkach szczególnych.

Należy podkreślić, że nabycie prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym jest przywilejem w stosunku do nabywania emerytur w powszechnym wieku emerytalnym, a zatem skorzystanie z tego prawa nie może podlegać uznaniu lub opierać się na wykładni rozszerzającej, ale powinno mieć oparcie w ustalonych okolicznościach faktycznych sprawy, które spełniają prawne wymagania zakwalifikowania określonej pracy jako zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (tak też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 5 czerwca 2007 roku, sygn. akt I UK 376/06, OSNAPiUS 2008 nr 13-14, poz. 203, str. 590).

W orzecznictwie przyjmuje się, że nie korzysta z uprawnienia do emerytury w niższym wieku emerytalnym pracownik, który nie udowodnił, że wykonywał pracę w szczególnych warunkach w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku. Z rozważań zawartych w tym orzeczeniu należy wyprowadzić nadto wniosek, że - ze względu na charakter omawianego świadczenia (wcześniejsza emerytura) - przepisy rozporządzenia należy wyklądać ściśle (tak też SN w wyroku z dnia 15 grudnia 1997 r., II UKN 417/97, OSNAPiUS 1998 nr 21, poz. 638).

Podkreślić należy ponadto, że zgodnie z art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Przenosząc tę regułę na grunt niniejszej sprawy przyjąć należy, że wnioskodawca, zaprzeczając twierdzeniom organu rentowego, który na podstawie złożonej dokumentacji dotyczącej przebiegu zatrudnienia dokonał niekorzystnych dla niego ustaleń, powinien był w postępowaniu przed sądem podważyć trafność ustaleń w zakresie wymiaru zatrudnienia w warunkach szczególnych oraz wskazać okoliczności i fakty

znajdujące oparcie w materiale dowodowym, z których możliwym byłoby wyprowadzenie wniosków przeciwnych niż w zaskarżonej decyzji.

Zakłady (...) w P. nie wystawiły wnioskodawcy świadectwa pracy w warunkach szczególnych. Dodatkowo sam wnioskodawca w swoich zeznaniach szczegółowo opisując zakres obowiązków wykonywanych na kolejnych stanowiskach, zaprzeczył, aby w spornym okresie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracował w warunkach szczególnych.

Sąd Okręgowy podziela pogląd Sądu Apelacyjnego w Gdańsku wyrażony w wyroku z dnia 25 września 2013 roku, sygn. akt III AUa 106/13 (LEX nr 1381334), zgodnie z którym warunek wykonywania pracy w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy jest spełniony tylko wówczas, gdy pracownik w ramach obowiązującego go pełnego wymiaru czasu pracy na określonym stanowisku, stale tj. ciągle wykonuje pracę w szczególnych warunkach i nie wykonuje w tym czasie żadnych innych czynności, nie związanych z zajmowanym stanowiskiem.

Dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy. Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 czerwca 2011 r. I UK 393/10).

Wnioskodawca pracował w magazynie, w którym przechowywane były różne materiały - nie tylko paliwa i inne produkty ropy naftowej - ale także materiały zaopatrzenia, materiały budowlane, złom, części samochodowe. M. K. zajmował się zatem wydawaniem różnych materiałów z magazynu, takich jak: kruszywa, wapno, cement, zaprawy szamotowe, kreda malarska, papa, smoła, lepiki, cegły. Odpowiadał za klasyfikację złomu oraz jego dystrybucję. Odpowiadał również za magazyn prędy. Od 1986 roku zajmował się nadto prowadzeniem szkoleń BHP, wdrażaniem w obowiązki nowych pracowników magazynu. Był także zatrudniony na stanowisku operatora wózków widłowych.

Tymczasem w wykazie A, dział IV poz. 19, stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 roku, nr 8, poz. 43 ze zm.) wskazane są jedynie prace przy przetwórstwie, magazynowaniu, przepompowywaniu, przeładunku, transporcie oraz dystrybucji ropy naftowej i jej produktów.

Pomocniczo w tym zakresie należy się odwołać do wykazu A zawartego w załączniku nr 1 do zarządzenia nr 7 Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 7 lipca 1987 roku (Dz. Urz. MG z 1987 roku, nr 4, poz. 7) – w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu przemysłu chemicznego i lekkiego. Tam w dziale IV pod poz. 19 pkt 14 wymienione są prace przy przetwórstwie, magazynowaniu, przepompowywaniu, przeładunku, transporcie oraz dystrybucji ropy naftowej i jej produktów na stanowisku robotnika magazynowego.

Sąd nie kwestionuje, że wnioskodawca wykonywał ww. prace, jednak jak ustalono w toku postępowania, nie robił tego stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Równoległe zajmował się bowiem również innymi pracami, które nie oddziaływały szkodliwie na jego organizm.

Jak słusznie wskazał Sąd Najwyższy stale wykonywanie pracy w warunkach szczególnych jest rozumiane w orzecznictwie Sądu Najwyższego jako wypełnianie pełnego wymiaru czasu pracy na zajmowanym stanowisku, gdyż nie jest dopuszczalne uwzględnianie do okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze innych równocześnie wykonywanych prac w ramach dobowej miary czasu pracy, które nie oddziaływały szkodliwie na organizm pracownika (vide wyrok z dnia 4 czerwca 2008 r., II UK 306/07, OSNP 2009 nr 21-22, poz. 290).

Mając powyższe na względzie uznać należy, że wnioskodawca nie udowodnił wykonywania na dzień 1 stycznia 1999 roku stale i w pełnym wymiarze, przez 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, uprawniającej do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym.

Sąd Okręgowy w Łodzi, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił zatem odwołanie od decyzji z dnia 21 października 2015 roku, orzekając jak w sentencji wyroku.

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć wnioskodawcy z pouczeniem o prawie, sposobie i terminie wniesienia apelacji.

22 maja 2017 roku

M.U.